

STRIPPED BARE TO THE BONE

EXPO CARTOONS

MONDIAAL CENTRUM HAARLEM

1 juni t/m 31 augustus 2008

www.haarlem-mutare.nl

www.mondiaalcentrumhaarlem.nl

Zimbabwe
Ghana
Zuid-Afrika
Nederland

STEDENBANDKRANT

No. 65, mei 2008 - Verschijnt 4 x per jaar
Stichting Stedenband Haarlem Mutare
Postbus 5508 2000 GM Haarlem

S T E D E N S T R I P S

Cartoons en strips in de maand juni

In het weekeinde van 7 en 8 juni worden in Haarlem de tweejaarlijkse stripdagen gehouden. Voor een aantal organisaties, Mondiaal Centrum Haarlem, Stichting Multiplex (Houtfestival), Stichting Stripdagen Haarlem, SAMS (Stedelijke Aviesraad Multiculturele Stad), Stichting Ghana Haarlem en de Stedenband Haarlem-Mutare was dat een reden de handen ineen te slaan en een project op te zetten onder de naam stedenstrips. Gedurende de maand juni worden een aantal activiteiten en evenementen georganiseerd rond strips en cartoons. De activiteiten zijn mogelijk gemaakt door subsidie van de NCDO (Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling).

De politieke crisis in Zimbabwe is door veel cartoonisten verbeeld. Verrassend is het te zien dat veel cartoons van vijf of meer jaren terug nog steeds actueel zijn. Het Mondiaal Centrum en de stedenband Haarlem-Mutare hebben een aantal cartoonisten bij elkaar gebracht. Uit Zuid-Afrika is er Zapiro, uit Zimbabwe Tony Namate en B. Mukuze, uit Nederland Paul Bogaert en Ten. Deze laatste treedt tijdens de opening van de tentoonstelling op 1 juni op met rapsongs. De tentoonstelling in het Mondiaal Centrum Haarlem duurt tot 31 augustus. De opening is door Rieks Swarte.

Op het moment dat deze krant naar de drukker gaat wordt er ook nog gewerkt aan een bijdrage aan de tentoonstelling uit Ghana. De tentoonstelling in het Mondiaal Centrum wordt op 31 augustus afgesloten met een Fancy Fair waarvan de opbrengst voor de Stichting Ghana Haarlem is.

Tijdens de opening van de stripdagen op 6 juni wordt het stripboek Haarlem van heinde en ver gepresenteerd. Het boek gaat over belevenissen van jongeren uit steden die een band hebben met Haarlem. Het boek krijgt een muzikaal vervolg tijdens het Houtfestival op 18 juni.

Op 11 juni 15.00 uur wordt het tapijt van Joost Swarte uit de Gravenzaal van het stadhuis Haarlem in dertien delen geveild. Op 9 en 10 juni zijn er kijkdagen in de Gravenzaal en ook de veiling vindt plaats in de Gravenzaal. De opbrengst komt ten goede aan projecten van de stedenband in Mutare. De veiling staat onder leiding van veilingmeester Willem de Winter.

Tijdens het Houtfestival op 15 juni staat de informatiemarkt in het teken van de Millenniumdoelen die zijn geformuleerd in 2000 door de Verenigde Naties met het doel armoede en gebrek in de wereld in 2015 minstens te halveren. De organisaties op de informatiemarkt werken nu gezamenlijk aan een programma om de verschillende aspecten van de van de millenniumdoelen goed onder1de te brengen. Voor kinderen wordt er een spel georganiseerd dat is gebaseerd op de millenniumdoelen.

Tenslotte organiseert de SAMS op 24 juni een discussieavond in wijkcentrum De Ringvaart waarin de deelname van allochtonen aan het culturele leven in de stad Haarlem wordt besproken.

De redactie

IN DEZE KRANT:

Inleiding	2
Activiteitenagenda juni	3
De crisis in Zimbabwe in stripvorm Wendy Willems maakte een studie naar strips en cartoons in Zimbabwe	4
Tony Namate – cartoonist	6
Veiling tapijt Joost Swarte Het tapijt uit de Gravenzaal wordt op 12 juni geveild t.b.v. de stedenband	7
Haarlem van heinde en ver stripboek en soundtrack	10
Zapiro – Jonathan Shapiro Cartoonist	11
Paul Bogaert – cartoons in lino	12
B. Mukuze – cartoonist Mutare	14

DE STEDENBANDKRANT

De Stedenbandkrant is een uitgave van de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare

REDACTIE:

Dik Bol
Geke Leistra
Michaël Maas
Leen van de Polder
Johan van Someren

Lay out: Leen van de Polder
Omslag: Richard Lagerweij
Druk: Paswerk Bedrijven
Papiersoort: kringloop papier

Agenda:

- 1 juni 2008** **Tentoonstelling 'Stripped Bare To The Bone'**
 Cartoons en Strips: Zapiro, Tony Namate, B. Mukuze, Paul Bogaert, Ten ...
 Mondiaal Centrum Haarlem 1 juni tot en met 31 augustus
 Opening zondag 1 juni 17.00 uur door Rieks Swarte
 meer informatie: www.haarlem-mutare.nl en www.mondiaalcentrumhaarlem.nl
- 6 juni 2008** **Opening Stripedagen**
 Presentatie stripboek Haarlem van heinde en ver
 meer informatie: www.stripdagenhaarlem.nl en www.mondiaalcentrumhaarlem.nl
- 11 juni 2008** **Veiling tapijt Joost Swarte, Gravenzaal Stadhuis Haarlem**
 kijkdagen in de Gravenzaal op 9 en 10 juni 13.30 tot 17.00 uur
 Veiling 11 juni 15.00 uur, veilingmeester Willem de Winter
 meer informatie: www.haarlem-mutare.nl
- 15 juni 2008** **Houtfestival, Vlooienveld Haarlemmerhout**
 Multicultureel Festival met presentatie podiumvariant stripboek Haarlem van heinde en ver
 Kamal Hors - ud, Mola Sylla - zang, Bassem Alkhouri, Qanun en dj ms Syche
- Millenniumdoelen op het Houtfestival**
 Op de informatiemarkt veel aandacht voor de millenniumdoelen
 meer informatie: www.houtfestival.nl en www.haarlem-mutare.nl
- 24 juni 2008** **SAMS discussieavond De Ringvaart in Schalkwijk**
 Discussie over deelname van allochtonen aan het cultuuraanbod in de stad Haarlem
 meer informatie: www.samshaarlem.nl

De crisis in Zimbabwe in stripvorm

Wendy Willems

Vier dagen na de verkiezingen in Zimbabwe, op 29 maart 2000, gaf de secretaris-generaal van de oppositiepartij MDC, Tendai Biti, een persconferentie waarin hij de uitslag van de presidentsverkiezingen - verzameld door de MDC zelf - bekendmaakte. Grappend verwees hij naar deze als de resultaten van de 'zwarte markt'. In 2008 leek Zimbabwe een parallelle markt voor alles gecreëerd te hebben, van basisgoederen tot buitenlandse valuta en nu ook verkiezingsresultaten. Om zichzelf te redden in de steeds meer absurde economische en politieke crisis, namen veel Zimbabweanen hun toevlucht tot grappen om op die manier een luchtig moment te delen in doemtijden.

Grappen inspireerden niet alleen politici zoals Biti maar waren ook een voedingsbodem voor Zimbabweaanse striptekenaars. Strips en spotprenten speelden al een rol tijdens de onafhankelijkheidsoorlog in de jaren zeventig toen zowel het Rhodesische regime en de Afrikaanse nationalist spotprenten gebruikten om de publieke opinie te beïnvloeden. Na Zimbabwe's onafhankelijkheid in 1980 zetten striptekenaars Boyd Maliki en Tony Namate dit werk voort. In het begin publiceerde Namate spotprenten in de staatskrant The Herald maar later begon hij ook te tekenen voor nieuwe private kranten zoals The Zimbabwe Independent en de inmiddels gesloten The Daily Gazette en The Daily News.

Eind jaren tachtig trok een aantal corruptiegevallen in de overheid veel belangstelling, en langzamerhand leverden Namate's spotprenten explicietere kritiek op de regering. Zijn karikaturen van overheidsambtenaren vroegen aandacht voor de groeiende confiscatie van publieke fondsen ten koste van Zimbabweaanse burgers. Zijn 'fat cat' stripkarakter vestigde de aandacht op het 'patriotic front' van ambtenaren, een term die Zimbabweanen vaak spottend gebruiken om te verwijzen naar de dikgebuike leden van de regeringspartij ZANU-Patriotic Front (PF).

In de snel groeiende crisis in het begin van deze eeuw leken spotprenten een zinvolle strategie te zijn om mediacensuur te ontwijken. Toen de overheid vlak voor de presidentsverkiezingen in 2002 strikte mediawetgeving invoerde kwam Zimbabwe's publieke sfeer steeds meer onder de invloed van de regeringspartij Zanu PF. Buitenlandse

correspondenten waren niet meer welkom in Zimbabwe en journalisten van lokale private kranten werden vele malen gearresteerd, gemarteld en geïntimideerd.

Overheidskranten, staatsradio en -televisie lanceerden een propagandacampagne om Zimbabweanen van het belang van het landhervormingsprogramma te overtuigen en beeldde de oppositie af als marionet van het Westen die kolonialisme terug zou brengen in Zimbabwe. Dit kwam bijvoorbeeld tot uitdrukking in een spotprent in The Herald in januari 2002 waarin MDC leider Morgan Tsvangirai Zimbabwe weggaf op een dienblad aan de voormalige Britse minister-president Tony Blair.

Ondanks het gespannen politieke en economische klimaat waarin mediavrijheid ver te zoeken was, waren striptekenaars vaak toch nog in staat om de regering te bekritisieren en om hun werk werden zij niet zo vaak gearresteerd als hun collega's schrijvende journalisten.

De private krant The Daily News was een belangrijk medium dat ruimte gaf aan zowel gevestigde als nieuwe striptekenaars zoals Tony Namate, Boyd Maliki, Noah Pomo en Watson Mukutirwa. De krant was de eerste serieuze concurrent voor de staatskrant The Herald die vrijwel een monopolie had als dagblad sinds Zimbabwe's onafhankelijkheid in 1980. The Daily News begon te publiceren in maart 1999 (zes maanden voor de oprichting van de MDC) maar werd door de

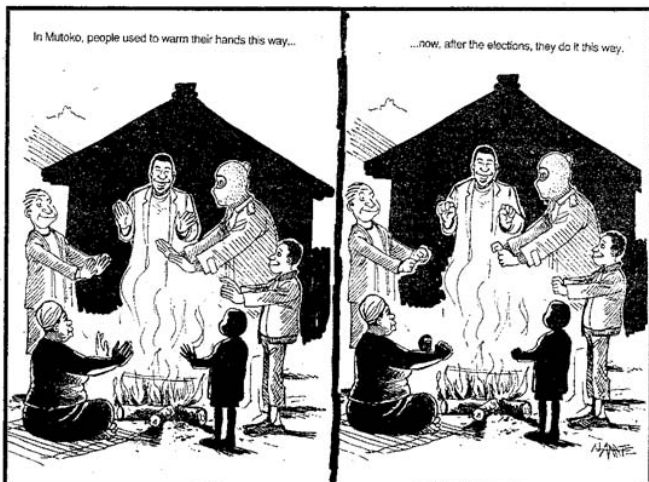
vervolg op pagina 5

De crisis in Zimbabwe in stripvorm

vervolg van pagina 4

overheid gedwongen te stoppen met publiceren in september 2003.

The Daily News publiceerde zowel spotprenten als een volledige pagina met strips tijdens haar vier-en-een-halfjarige bestaan. De hoofdredacteur van de krant, Geoff Nyarota, was een fervente fan van spotprenten en was begin jaren tachtig ook betrokken bij het stripverhaal 'Nyati' samen met Boyd Maliki. Spotprenten in The Daily News hadden als onderwerp vaak de groeiende economische crisis en het toenemende politieke geweld gericht tegen de oppositiepartij dat vaak uitgevoerd werd door politie, leden van de regeringspartij Zanu PF of oorlogsveteranen. Een spotprent uit juli 2000 beeldde dorpsbewoners af die hun handen warmen boven het vuur in een gebied dat door Zanu PF werd gecontroleerd, Mutoko in Mashonaland East provincie. De 'open hand' was een symbool van de MDC en elk teken van steun aan de MDC zou worden beantwoord met geweld en intimidatie in een Zanu PF bolwerk. Om die reden werden dorpsbewoners dus gedwongen zich op te warmen met de handen in een samengeknepen vuist, het symbool van Zanu PF. Prominente overheidsleden zoals Mugabe en de voormalige

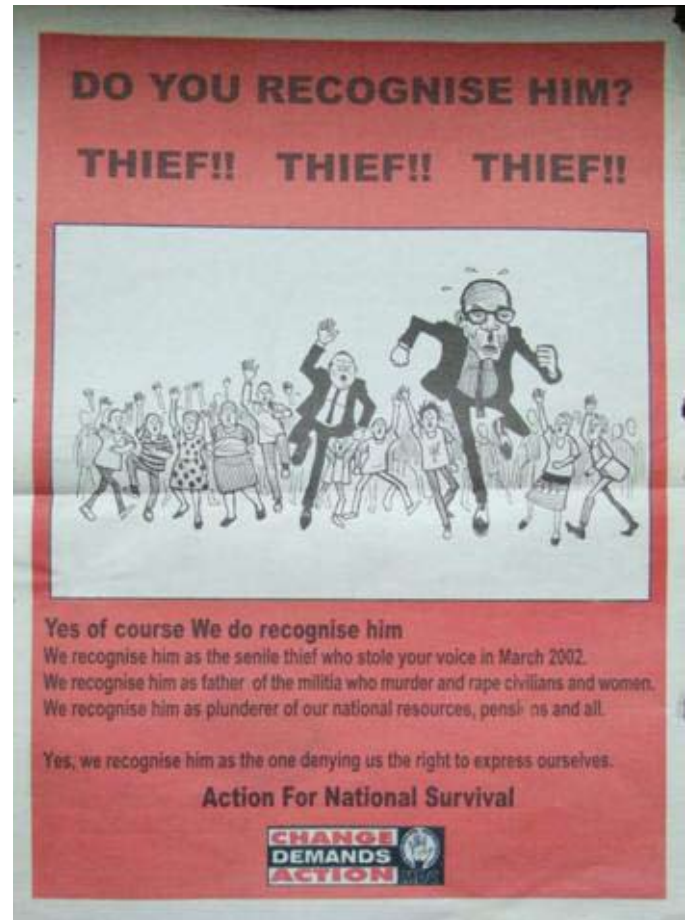

minister van informatie en publiciteit, Jonathan Moyo, kregen vaak een plaats in spotprenten. Slechts wanneer spotprenten te expliciet waren greep de regering in. In mei 2003, bijvoorbeeld, werd de hoofdredacteur van The Daily News, Nqobile Nyathi gearresteerd en beschuldigd onder de repressieve Public Order and Security Act (POSA) voor een spotprent in een advertentie voor de MDC. De overheid vond dat de advertentie de president beledigde.

De spotprent beeldde Mugabe af terwijl hij een menigte (inclusief oppositieleider Tsvangirai) probeerde te ontvluchten. De menigte riep uit: "Dief! Dief! Dief! Herkent u hem?". Een bijschrift las: "Ja natuurlijk herkennen wij hem. Wij herkennen hem als de seniele dief die u uw stem ontnam

in maart 2002. Wij herkennen hem als de vader van de militia die zich schuldig heeft gemaakt aan moord en verkrachtingen. Wij herkennen hem als de plunderaar van onze nationale middelen van bestaan, pensioenen en dergelijke. Wij herkennen hem als degene die ons het recht heeft ontnomen om onszelf uit te drukken".

Een grap die de ronde deed in Harare in april 2005 ten tijde van de begrafenis van de paus deed het volgende verzoek

aan God: "Heer God, u heeft mij verkeerd begrepen. Ik zei 'Neem alstublieft BOB en niet POPE'". Afhankelijk van de uiteindelijke uitkomst van de recente verkiezingen, zal Mugabe inderdaad misschien niet meer een centrale figuur zijn in spotprenten en zullen striptekenaars zich snel op anderen kunnen gaan richten in hun karikaturen.

Wendy Willems

Wendy Willems is op dit moment haar proefschrift aan het afronden aan het Centre for Media and Film Studies, School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London. Haar proefschrift gaat over de rol van de globale en nationale media in de 'Zimbabweaanse crisis'.

Tony Namate – Cartoonist

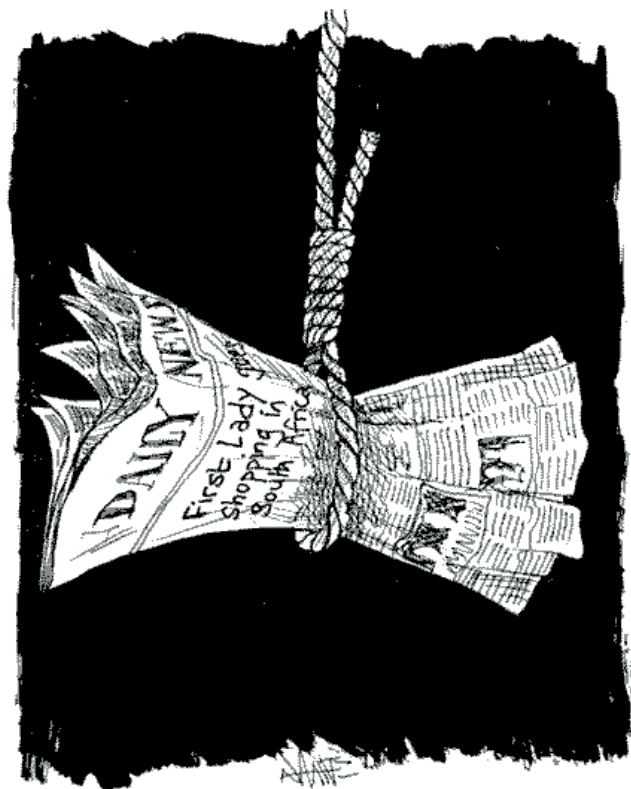
Stripdagen Haarlem

Tony Namate is een Zimbabweanse cartoonist die werd geboren in Mutare. Hij startte zijn carrière als politiek cartoonist in 1988 in de door de staat gecontroleerde krant *The Herald*. In 1991 werd hij onafhankelijk politiek cartoonist. De laatste jaren schrijft hij ook als politiek commentator voor Zuid-Afrikaanse kranten.

In 2000 eindigde Namate als tweede voor de Ranan Lurie Political Cartoon prijs van de Verenigde Naties en in 2003 kreeg hij de 2003 CRN Courage in Editorial Cartooning prijs, welke aan hem werd uitgereikt in Lexington Kentucky in 2004.

Namate vertelde bij die gelegenheid over zijn cartoons. “Mijn cartoons geven de lezer de kans om tussen de journalistieke regels door te lezen vanuit een Afrikaans perspectief”, aldus Namate, “ik hoop dat mijn cartoons hun plek vinden tussen die van de grote cartoonisten zoals Garry Trudeau, Steve Bell, Mike Luckovich, Joel Pett, Kevin Kallaugher – die laatste beschouw ik als de Thomas Nast van zijn generatie – Pat Oliphant, Popolli, Zapiro en vele andere grote cartoonisten”, voegde hij daaraan toe.

Hij dankt zijn carrière aan de pionier van de Zimbabweanse cartoonisten, Hasan Musa, de eerste zwarte cartoonist van in de jaren zeventig. Andere belangrijke Zimbabweanse voorgangers van Namate waren in de jaren tachtig de cartoonisten, Mjosa, DJB en Boyd Maliki (die het stripverhaal *Nayati* ontwikkelde samen met de oprichter van de *Daily News*, Geoff Nyarota).

Hij ziet DJB (de inmiddels overleden Donatus Bonde) als Zimbabwe's meest kritische cartoonist.

Tony Namate heeft veel kritiek en waardering gekregen voor de wijze waarop zijn pen snijdt in de ego's van politici en staat voor de zaak van de onderdrukten. Met zijn bijtende grappen, die ze verraad en onpatriottisch noemen, blijft hij de Zimbabweanse politici ergeren. Namate was politiek cartoonist van de grootste onafhankelijke krant *Daily News* vanaf haar oprichting. Op de kantoren van de krant werd twee keer een bomaanslag gepleegd en daarna een op de drukkerij. De regering sloot de krant in 2003 en heeft daarna orders van de rechtbank genegeerd om de krant weer te laten verschijnen. Een lot dat ook andere kranten trof. De Zimbabweanse regering wil niet dat mensen goed geïnformeerd zijn.

Van Namate werden twee series cartoons, gemaakt voor de *Zimbabwe Independent* en voor de *Zimbabwe Standard*, gebundeld, *State of the Nation* (1997) en *Writing On The Wall* (1998). Werk van hem werd tentoongesteld in Munchen. Zijn laatste werk is een politiek stripboek, *The Banana Skin Republic*.

De Haarlemse kunstenaar Joost Swarte heeft in opdracht van de gemeente Haarlem een tapijt ontworpen voor de Gravenzaal in het stadhuis. Duidelijk herkenbaar in de stijl van Joost Swarte, laat het tapijt markante punten uit de geschiedenis van Haarlem zien. Bij de verlijming van het tapijt is een fout gemaakt waardoor de rug onvoldoende is gehecht. Het tapijt verhaart daardoor teveel.

De gemeente Haarlem heeft daarom in 2006 een nieuw tapijt laten maken.

Joost Swarte heeft het oude tapijt in 13 delen verdeeld en die op 11 juni geveild worden t.b.v. projecten van de stedenband Haarlem-Mutare.

Hieronder een artikel van Martin Busker (gemeente Haarlem) over de geschiedenis van de Gravenzaal en de totstandkoming van het tapijt.

In de veertiende- en vijftiende-eeuwse bronnen werd het stadhuis meestal aangeduid als 'stedehuys', soms gewoon als huys. Het stadhuis zoals het in 1370 werd opgeleverd, werd gevormd door een rechthoekig, bakstenen gebouw van ca. 30x10 meter, bestaande uit een grote zaal op vijf kelders. De zaal was vanaf de Grote Markt via een bordestrap te bereiken. De zaal is het belangrijkste vertrek, dat we tegenwoordig de Gravenzaal noemen. De grote vorstelijke gebouwen en de oudste stadhuizen zijn meestal van het type zaalgebouw met onderhuis. De naam Gravenzaal dateert uit 1955.

Eind 2001 kwam de opdracht om op zoek te gaan naar een nieuw tapijt voor de Gravenzaal daar het bestaande tapijt tot op de draad versleten was. De Gravenzaal is de trouwzaal en bijna alle grote plechtigheden worden hier gehouden. In deze zaal hangen o.a. de gravenstukken uit 1578, staan oude kisten uit 1669, hangen koperen kroonluchters uit de kerk van Bloemendaal, een klok uit 1906 en nog veel meer kunstschaten. Het is daarom niet gepast om zomaar een mooi tapijt uit te zoeken. Het leek dan ook veel beter om weer iets aan de zaal toe te voegen, maar dan een moderne toevoeging. Een werk van een Haarlemse kunstenaar die ook internationaal bekend is. Het was dan ook logisch bij Joost Swarte uit te komen. Iemand die gevoel heeft voor verhoudingen, kleur, vormgeving, bijzonder creatief is en Haarlem een warm hart toedraagt.

De opdracht luidde 'simpel': de gemeente wil een nieuw tapijt van dezelfde afmetingen dat iets toevoegt aan de ruimte zonder zelf te domineren.

Na een tijdje kwam Joost Swarte met de eerste schetsen die bijna altijd in een klein comité (de burgemeester, hoofd facilitaire dienst en ondergetekende) werden besproken. Hij had een beeld voor ogen, samengesteld uit gevlochten linten over een donkergrijs veld. Dat veld bestond uit ruitmotieven met hierin verwerkt pictogrammen betrekking hebbende op Haarlem, uitgevoerd in twee kleuren. Deze zouden moeten

worden omsloten door feestelijke linten. Verder wilde hij dat er gedeeltes werden geschoren.

De ruit werd al vrij snel een blokmotief in twee kleuren antraciet. Het blokmotief kreeg de afmeting van vier

hardsteentegels 56 x 56 cm opgesloten door een lint van drie stroken: twee van 5,5 cm in een lindegroen en de middelste van 9 cm in een rozerode kleur. Het werden 101 velden waarvoor er 61 verschillende pictogrammen werden ontworpen, welke allemaal met Haarlem te maken hebben gehad of nog te maken hebben. Daarvan zouden 40 stuks twee keer worden uitgevoerd. Het nieuwe tapijt kreeg door deze maatvoering een iets andere afmeting 7,15 x 9,35m. Ook werd er afgestapt van de indeling waarbij alle pictogrammen naar één richting zijn geplaatst. Je kan de Gravenzaal ook van vier kanten binnenkomen. Het in verschillende hoogten scheren stuitte op bezwaren omdat er dan een ongelijk tapijt ontstaat wat problemen zou kunnen geven in het lopen en het plaatsen van meubels. Wel zouden de contouren worden geaccentueerd door deze onder een hoek te knippen. Ook de plaats van sommige pictogrammen is speciaal gekozen, zo zijn de trouwringen precies zo geplaatst dat het bruidspaar deze kan zien als zij op het trouwbankje zitten.

Desso, de producent, laat dit soort kleden in India vervaardigen, vanwege de arbeidskosten, de wol komt uit Nieuw-Zeeland en de latex rug komt uit België, dus blijft alleen het arbeidsproces over. De gemeente Haarlem kreeg wel de garantie dat er geen kinderarbeid aan te pas kwam.

Nadat de tekeningen naar India zijn gestuurd, worden deze met behulp van dia's op een stuk plastic geprojecteerd, waarna de motieven worden overgetrokken. Met dit stuk plastic gaan ze naar de stelling waar het gaaskatoen reeds gespannen is waarin de draadjes wol worden getuft.

vervolg op pagina 9

VEILING TAPIJT JOOST SWARTE GRAVENZAAL

11 juni 2008
15.00 UUR

Kijkdagen: maandag 9 en dinsdag 10 juni van 13.30 tot 17.00

STADHUIS HAARLEM

Veilingmeester Willem de Winter

De opbrengst komt ten goede aan projecten van de Stedenband Haarlem-Mutare
Vanaf 1 juni zijn op een paneel in het Mondiaal Centrum Haarlem alle 13 kavels te zien

www.mondiaalcentrumhaarlem.nl

www.haarlem-mutare.nl

vervolg van pagina 7

Het plastic wordt voor dit doek gehouden en dan wordt de gehele tekening d.m.v. een soort priem, welke in een blauwe verf is gedoopt, op het gaaskatoen geprikt. Hierdoor staat de gehele tekening op het gaaskatoen. Het tuften gebeurt met een speciaal stuk gereedschap waarin een streng wol zit welke men in het gaasdoek schiet. In India gebeurt dit allemaal met de hand. In de grootste hal van de fabriek kan men een tapijt met een lengte van 36 meter lang en 8 meter hoog aan een stuk maken. Het tapijt voor de Gravenzaal werd in hal twee gemaakt. De lengte 9,15 m was geen probleem en de hoogte werd opgerold op een tweede stelling erachter. Ondertussen werd op weer een andere plaats in de fabriek de wol met de hand gesponnen.

Bij de 'ververij' worden de strengen wol in een trommel rondgedraaid totdat de kleur volledig in de wol is opgenomen. Het kleuren maken gebeurt in een kamertje met allemaal flesjes met kleurstoffen, een apothekersbascule en een weegschaaltje. Alle kleuren die zij ooit gemaakt hadden stonden opgeschreven met een klein staaltje erbij, in een soort kasboek welke gewoon op de werkbank bleef liggen. In het tapijt gaan op een stukje van 10 x 10 cm in de breedte 24 draadjes in en in de hoogte 32, ofwel 768 tuftingen. Toen ik in de fabriek arriveerde waren de kleden in het ruw al klaar. Mijn taak was de controle op fouten en de afwerking bepalen.

In de fabriek heb ik bijna drie dagen op mijn knieën doorgebracht om met de kopieën van de tekeningen er naast alle pictogrammen na te lopen. Joost Swarte staat bekend in zijn tekeningen om zijn stijl van de klare lijn en deze moest ook in het tapijt overeind blijven.

Door eerst alle pictogrammen na te lopen en te laten corrigeren kan hierna het tapijt naar de latexafdeling worden

Veiling tapijt Joost Swarte

gebracht. Hierna gaat het terug naar de grote hal en wordt het tapijt op de vloer gelegd en wordt nogmaals alles doorgelopen. Doordat het tapijt nu de eerste keer wordt geschoren worden de pictogrammen gelijk een stuk duidelijker.

De kleuren worden doormiddel van een kromme priem uit elkaar getrokken. Dit moet u zo zien, de draden worden er van achterin geschoten, bij de overgang tussen twee kleuren gaan deze door elkaar. Door het nu met een kromme priem uit elkaar te trekken, ontstaat een strakkere lijn die daarna nog verder wordt geaccentueerd door er een V-naad in te knippen. Hierdoor komen alle pictogrammen los van het aansluitende veld waarin zij zitten. Dit heeft als voordeel dat wanneer het tapijt wordt belopen en de hoogte van de pool weer ingetrapt wordt de contouren beter zichtbaar blijven. Na deze handelingen wordt het tapijt weer geschoren en begint het eindproduct zichtbaar te worden. De latexlaag wordt nog een keer behandeld. Het eindproduct wordt goed ingepakt en verscheept naar Nederland.

Zo ziet u dat door het zorgvuldig omgaan met historische ruimtes er evengoed een modern product aan toegevoegd kan worden. Want het tapijt voegt zich nu zonder problemen tussen alle aanwezige historische producten in.

Martin Busker

Het tapijt in de Gravenzaal van het Stadhuis Haarlem.

Het tapijt wordt op aangeven van Joost Swarte in dertien delen geknipt.

De dertien delen worden geveild op 11 juni a.s. in de Gravenzaal.

De opbrengst van de veiling komt ten goede aan projecten die de stedenband Haarlem-Mutare in Mutare uitvoert.

Haarlem van heinde en ver

Stedenstrips

Vijf Haarlemse organisaties hebben de handen ineengeslagen voor een bijzondere serie projecten met 'strips' als uitgangspunt. Onder de noemer 'Stedenstrips' organiseren Stichting Multiplex (Houtfestival), Stripedagen Haarlem, Mondiaal Centrum Haarlem, stedenband Haarlem-Mutare en SAMS diverse activiteiten rond het thema strips en de multiculturele samenleving.

Stripboek: Haarlem van heinde en ver

Op 6 juni, tijdens de opening van de Haarlemse Stripedagen presenteren Stichting Beeldverhaal Nederland en Stichting Multiplex (Houtfestival) het stripboek 'Haarlem van heinde en ver' uit. Hierin staan vier jongeren centraal. Zij zijn afkomstig uit vier steden die veel met elkaar te maken hebben: Emirdag Turkije, Nador Marokko, Mutare Zimbabwe en Haarlem. Het scenario is geschreven door Pieter van Oudheusden, de tekeningen zijn van Hans Klaver. Het is een vrolijk verhaal, losjes variërend op het Assepoester thema.

Twee ooms verhalen over de belevenissen van hun neven, Uzay en Mo. De twee rappers hebben een band, samen met een Nederlandse vriend, Tijs. Ze maken zich op voor de plaatselijke voorronde die moet leiden tot een optreden in het televisieprogramma Star Quality. Het loopt minder vlot dan gehoopt: ze zijn het erover eens dat hun band, ondanks alle bravoure en de decibellen die ze produceren, iets mist... De zoektocht van de twee rappers naar het ontbrekende element, een zangeres, Samanya, is de rode draad van het verhaal. De lezer maakt kennis met de leefwereld en de huiselijke situatie van de twee jongens, maar ook met de geschiedenis, dromen en verlangens van de beoogde zangeres: een Afrikaans meisje dat zwart werkt als schoonmaakster. Uiteindelijk zullen de twee jongens hun zangeres vinden, maar zoals zo vaak in het leven, loopt het allemaal toch anders dan gepland...

De eerste pagina uit het stripboek Haarlem van heinde en ver

Houtfestival: Haarlem van heinde en ver

Van dit stripboek wordt een podiumvariant gemaakt door een VJ met een soundtrack die live wordt gespeeld. De Marokkaanse ud-speler Kamal Hors componeert hiertoe een muziekstuk op basis van het stripscenario.

De VJ. Nils Muhlenbruch aka VJ Hummer is verantwoordelijk voor de beeldbewerking. Samen maken zij een soort van tekenfilm met livemuziek, zoals dat aan het begin van de tekenfilmindustrie gewoon was. Dit bijzondere project wordt uitgevoerd tijdens het Houtfestival op 15 juni.

Bij de presentatie van het boek op 6 juni wordt een voorproefje gegeven met een deel uit het stuk.

Het stuk wordt uitgevoerd door Kamal Hors - ud, Mola Sylla - zang, Bassem Alkhouri - qanun en dj ms Syche.

Zapiro – Jonathan Shapiro Cartoonist

Stripdagen Haarlem

Jonathan Shapiro, publicerend onder de naam Zapiro, is de meest bekende naam onder de Afrikaanse cartoonisten. De stedenband en het Mondiaal Centrum zijn dan ook zeer verheugd dat hij wil deelnemen aan de tentoonstelling in het Mondiaal Centrum. Zapiro is een scherp criticus van Mugabe en de politiek in Zuid-Afrika.

Jonathan Shapiro werd geboren in Kaapstad in 1958. Omdat hij zich geen carrière kon voorstellen als cartoonist, studeerde hij architectuur aan de Universiteit van Kaapstad. Zag zichzelf niet als architect en ging daarom over naar Graphic Design en werd prompt opgeroepen voor het leger.

Terwijl hij in het leger zat, werd hij actief in het Verenigd Democratisch Front. Problemen! In 1988 werd hij gearresteerd door de veiligheidsdienst. Kort daarna vertrok hij naar New York om met een Fulbright beurs mediakunst te gaan studeren aan de School of Visual Arts. Hij studeerde daar o.a. bij Art Spiegelman, Will Eisner en Harvey Kurtzman.

In 1991 keerde hij terug naar Zuid-Afrika en begon voor Story Circle educatieve strips te maken waaronder Roxy (aidseducatie), Tomorrow People (democratie) en A Trolley Full of Rights (preventie kindermishandeling).

Hij was cartoonist voor de Sowetan van 1994 tot 2005 en publiceerde ook in de Cape Argus (1996-1997). Sinds 1994 verschijnt zijn werk in de Mail&Guardian, sinds 1998 in de Sunday Times (Zuid-Afrika), en sinds 2005 tevens drie keer per week in de Cape Times, The Star, The Mercury en Pretoria News.

Hij heeft tentoonstellingen gehad in New York, Amsterdam en Frankfurt en daarnaast vele in Zuid-Afrika. Hij nam tevens deel aan een groot aantal gedeelde tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Hij is gevraagd om deel te nemen aan cartoon tentoonstellingen in Kameroen, Botswana, Australië, Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland en Italië. In 2003 was hij de enige Afrikaanse cartoonist in een tentoonstelling tijdens het Worlds Economic Forum in Davos, Zwitserland en hij was ook aanwezig tijdens het forum in 2004, 2005 en 2006.

vervolg op pagina 12

Paul Bogaert – cartoons in lino

Al sinds de basisschool maakt Paul Bogaert (1953) linosneden. De spanning of het evenwicht tussen wit (het uit de plaat weggestoken gedeelte) en zwart (dat deel van de plaat dat ongemoeid is gelaten) vormt voor hem al jarenlang het uitgangspunt voor zijn prenten. Alles begint in zwart. Het wit gaat er een confrontatie of een samenspraak mee aan. Zonder franje of cosmetica. Soms lief, soms leed.

Tekst en uitleg over zijn werk is iets waar hij slechts nu en dan toe te verleiden is: “Het bestaan van deze prenten vormt eigenlijk de enige bruikbare verklaring ervoor. Taal in woorden kan nauwelijks de aard benaderen van wat we zien.”

Hieruit valt op te maken, dat de grondslagen van het werk niet voortkomen uit een verhaal of een idee. Volgens Bogaert ‘laat het werk zichzelf ontstaan.’ Hij bepaalt alleen, wat zwart en wat wit moet worden. “Achteraf zie je heel goed, dat het werk altijd over hetzelfde gaat. Er is dus een thema. Ik zou alleen niet precies kunnen vertellen, wat dit dan is.” En: “Zou ik precies weten, waar het over gaat, dan zou ik het, geloof ik, erg indiscreet vinden, om dan daarover van alles uit te kakelen. Zou een prent volledig vervangbaar zijn door een praatje, dan kun je er donder op zeggen, dat die prent niet goed is. Het werk moet het zélf zeggen.”

Belangrijke motieven in het gehele werk van Paul Bogaert zijn: dood als levensvoorwaarde, beweging, het toeval en het spel van betekenissen (verwijzend én intrinsiek) in vorm en context.

Paul Bogaert woont en werkt in Tilburg. Hij volgde zijn opleiding aan de Academie voor beeldende vorming in Tilburg en de Academie St. Joost in Breda. Zijn werk

vervolg op pagina 13

vervolg van pagina 12

Als gevolg van kritische cartoons over de voormalige Vice-president Jacob Zuma, loopt op dit moment een schadeclaim van bijna 1 miljoen euro wegens laster tegen hem.

Hij won vele prijzen, een selectie:

In 2001 was hij de eerste cartoonist die de African Journalist of the Year Award van CNN won. In 2003, 2004 en 2007 won hij de Mondi Newspaper Award for Graphic Journalism. In 2004 werd hij eredoctor literatuur aan de Universiteit van Transkei. In 2005 kende het Prins Claus Fonds hem de Prins Clausprijs toe.

Van Zapiro verschenen twaalf bundels:

- The Madiba Years (1996)
- The Holy Truth (1997)
- End of Part One (1998)
- Call Mr Delivery (1999)
- The Devil Made Me Do It! (2000)
- The ANC Went in 4X4 (2001)
- Bushwhacked (2002)
- Dr Do-Little and the African Potato (2003)
- Long Walk to Free Time (2004)
- Is There a Spin Doctor In the House? (2005)
- Da Zuma Code (2006)
- Take Two Veg and Call Me in the Morning (2007)

Paul Bogaert

Sinds 1982 heeft Paul Bogaert vele exposities gehad, een aantal voorbeelden van zijn werk en publicaties:

1991 Kerstprent (en tekst) in De Tilburgse Koerier.

1995 Lesprogramma Tilburgse Kunststichting voor basisscholen van Tilburg en regio t.b.v. het 100-jarig jubileum van de Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij. Reproducties werk en statements in boek 'Zichtbaar eindelijk' (Beeldende kunst in Tilburg 1945-1995).

1996 Illustraties in 'De schaal der mensen', jaarboek PON, Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant.

Oorkonde voor Tilburgse Kunststichting.

1998 ROMAN, een queeste naar de zin + onzin van leven + dood i.s.m. (auteur) Ed Schilders, in het Brabants Dagblad. ABC-trofee (prent over 'de letter B') voor Alfabetiseringsstichting Nederland.

Maart 2002 t/m mei 2004 maandelijkse prent (lino) in UÑIC (maandblad voor tegendraadse kunst in Tilburg)

2002 - 2003 Ontwerp bewegwijzering Binnenstad Tilburg. 'Tussen Nu En Zondag', beeldroman in lino 100 jaar Prisma te Biezenmortel, auteur Ed Schilders.

2005 Bewegwijzering Binnenstad Tilburg, 8 straatnaam-borden in het winkelgebied van Tilburg. Opdracht gemeente Tilburg (logo en monumentale uitvoering), centrum Tilburg over stedenbanden met Lublin (Polen), Emfuleni (Zuid-Afrika), Same (Tanzania) en Matagalpa (Nicaragua).

2005 - heden wekelijkse prenten in The Zimbabwean, Engelstalige krant voor Zimbabwe, Londen, opl. 120 000

vervolg van pagina 12

bestaat voornamelijk uit tekeningen, schilderijen en grafiek (lino'sneden), en nu en dan een beeld. Hij is naast zijn werk als kunstenaar werkzaam als docent tekenen en schilderen aan diverse scholen.

Wilf Mbanga, de oprichter van de in Londen door Zimbabweanen gemaakte The Zimbabwean woonde een jaar in Tilburg waar hij Paul Bogaert en zijn werk leerde kennen. Hij vroeg Paul Bogaert wekelijks een cartoon te maken voor de krant.

B. Mukuze – Cartoonist

De Manica Post is een weekblad voor Mutare en de provincie Manicaland. Het is onderdeel van het concern dat ook The Herald en andere regeringskranten uitgeeft. De Manica Post heeft een wat rare positie. In spannende tijden zoals nu is het een zwaar gepolitiseerde krant die de mening van de overheid en vooral de Zanu-pf verwoord. In rustige tijden is er ook ruimte voor een kritisch geluid.

B. Makuze is al een groot aantal jaren de cartoonist van de krant.

B. Makuze is de chroniqueur van het alledaagse leed. Zijn cartoonkarakters zijn gewone mensen, ze bespreken boven een Pungwe bier (lokaal gebrouwen in Mutare), al dan niet in de beerhall, de problemen van alle dag.

winkeltjes door het regime werden verwoest. De tuckshop is nu altijd open.

De elektriciteitsmaatschappij ZESA wordt gebeld omdat de bewoners van een township al het hele weekend elektriciteit hebben, er moet een foutje zijn gemaakt! Terwijl de werkelijkheid natuurlijk is dat de townships hooguit enkele uren per dag (of nacht) elektriciteit hebben.

Controversiële onderwerpen worden op een luchtige manier aan de orde gesteld.

Zo is daar de verwoeste tuckshop, een verwijzing naar de operatie Murambatsvina waarbij veel huizen en kleine

De krant bericht dat goud wordt gevonden (in de township Chikanga) en diamanten in Chiadzwa (net buiten de stad). Je mag daar dan een huis hebben of een stukje grond om wat groente en maïs te verbouwen, dat goud en die diamanten gaan aan je neus voorbij en als je pech hebt dan ben je ook je huis en stukje grond kwijt.

Mukuze maakt daarmee de blik van cartoonisten op politiek en leven in Zimbabwe compleet.

Leen van de Polder

